

III konwencja muzyki polskiej

panel dyskusyjny:

Muzyka tradycyjna w edukacji – świadomość, praktyka, kierunek

PODSUMOWANIE

moderator:

Weronika Grozdew-Kołacińska, Instytut Muzyki i Tańca, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk

paneliści:

paneliści:

- prof. Piotr Dahlig, Instytut Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego,
- dr hab. Anna Waluga, prof. AM, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Stowarzyszenie im. Zoltána Kodálya w Polsce,
- dr Anna Ignatowicz-Glińska, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina

I. Temat panelu stanowi odniesienie do jednego z najważniejszych punktów działalności Pracowni Muzyki Tradycyjnej IMIT – komórki, której powstanie było jednym z postulatów II Konwencji Muzyki Polskiej. W spotkaniu panelowym wzięli udział przedstawiciele środowiska akademickiego i naukowego (UMFC, AM im. K. Szymanowskiego, UW, ISPAN), Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Centrum Edukacji Artystycznej, Polskiego Radia, a także reprezentanci środowiska skupionego wokół Forum Muzyki Tradycyjnej.

II. Dyskusja oscylowała wokół trzech głównych zagadnień problemowych (w odniesieniu do trójsfery postawionych wcześniej tez):

1. Świadomość wartości muzyki tradycyjnej i głębokiej warstwy motywacji (P. Dahlig) w jej uprawianiu także w kontekście potencjalnego kształcenia w tym zakresie studentów akademii muzycznych – chodzi tu przede wszystkim o znajomość źródeł (w postaci brzmieniowej, nie

wyłącznie graficznej, nutowej) i kontekstu przekazywanej i przyswajanej muzyki (W. Grozdew-Kołacińska).

2. Dostrzeżenie i równouprawnienie systemów nauczania bazujących na tradycyjnej praktyce muzycznej, prowadzonej w Polsce w toku edukacji nieformalnej (głównie warsztatowej w relacji mistrz – uczeń), a polegającej na uczeniu się ze słuchu, improwizowaniu (w ludowej praktyce zwanym „ogrywaniem melodii”), wspólnym muzykowaniu bez zawodowego *obbligato* (W. Grozdew-Kołacińska, A. Ignatowicz-Glińska)

3. Stworzenie na uczelniach muzycznych warunków dla kształcenia kadry nauczającej muzyki tradycyjnej w szkołach muzycznych i powszechnych (A. Ignatowicz-Glińska, A. Waluga) oraz kształcenia mistrzowskiego w zakresie instrumentów tradycyjnych oraz śpiewu i tańca (te trzy sfery są w kulturze tradycyjnej – jak wiadomo – trójjedne).

III. Podczas dyskusji uwypukliły się następujące problemy:

1. zjawisko mentalnej blokady nauczycieli szkół muzycznych przed uprawianiem tradycyjnych form muzyki ludowej przez dzieci, wynikającej zapewne z nieznamomości tejże muzyki, a objawiającej się w uznawaniu jej za prymitywną, gorszą, psującą aparat wykonawczy i niedostrzeganiu w niej żadnych pozytywnych wartości edukacyjnych (jak choćby improwizacja, nie mówiąc o skomplikowanych strukturach melodyczno-rytmicznych, akcentuacji i ornamentyce);

2. brak kadry nauczycielskiej z odpowiednimi kompetencjami;

3. nieumiejętność dotarcia do źródeł fonograficznych z muzyką tradycyjną, pomimo łatwej obecnie dostępności, a przede wszystkim nieumiejętność filtrowania i wyboru materiałów do celów dydaktycznych;

4. utrudnione finansowanie z budżetu uczelni wyższej kursów, warsztatów itp. (ze względu na charakter budżetu „na naukę”, a nie na „dydaktykę”);

5. umuzykalnianie dziecka to proces, w który powinno być zaangażowane jego najbliższe otoczenie;

6. potrzeba kształcenia profesjonalnego w zakresie wykonawstwa muzyki tradycyjnej (wymogi współczesnej sceny);

7. potrzeba kontaktu z tradycyjnymi mistrzami muzyki tradycyjnej, którzy w Polsce cały czas żyją i oparcie edukacji formalnej i nieformalnej na tym źródle (bardzo ważna relacja mistrz-uczeń).

IV. Konkluzje:

1. zasadniczym dla dyskusji i podjęcia dalszych starań było stwierdzenie, iż szeroko pojęte środowisko muzyczne w Polsce dojrzało do uznania faktu, że uprawianie muzyki tradycyjnej jest

sztuką, a ona sama, w swojej postaci *in crudo*, stanowi w polskiej kulturze muzycznej wartość autoteliczną i jako taka zasługuje na to, aby znaleźć się w programie nauczania wyższych uczelni muzycznych;

2. wśród artystów muzyków istnieje silna potrzeba poznawania źródeł polskich (i nie tylko polskich) tradycji muzycznych i nabywania praktycznych umiejętności wyrażania się w tej muzyce lub inspirowania się nią w różnych muzycznych nurtach;

3. programy prowadzone w ramach IMIT (Szkoła Mistrzów Tradycji i Szkoła Mistrzów Budowy Instrumentów Ludowych) zwiększyły zainteresowanie w zakresie podejmowania projektów edukacyjnych w kooperacji z placówkami oświatowymi i kulturalnymi – zarówno w lokalnych środowiskach i jak i na szerszą ogólnopolską skalę (wyniki ankiety przeprowadzonej wśród uczestników programu SMT potwierdzają zasadność kontynuowania tego programu i wskazują na jego wymierne korzyści – np. zwiększenie praktyki w zakresie muzyki tradycyjnej wśród dzieci i młodzieży w środowiskach lokalnych);

4. za duży sukces uznano fakt spotkania reprezentantów muzycznego środowiska akademickiego (i to w osobach piastujących wysokie funkcje uczelniane) z przedstawicielami środowiska skupionego wokół Forum Muzyki Tradycyjnej, w atmosferze nie tylko deklaracyjnego porozumienia, ale przede wszystkim podjęcia konkretnych działań zmierzających do urzeczywistnienia wieloletnich starań wprowadzenia do programu uczelni muzycznych uprawiania muzyki tradycyjnej.

REKOMENDACJE

Rekomendacje horyzontalne

Lp.	Rekomendacja	Klasa rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia
1.	wyłonienie specjalistycznej pracowni muzyki tradycyjnej w obrębie Katedry Edukacji Muzycznej UMFC w celu edukowania kompetentnej kadry nauczycielskiej	1	władze wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca UMFC	przedstawianie propozycji na zebraniu Katedry Katedry Edukacji Muzycznej UMFC
2.	wprowadzenie do programu nauczania wyższej uczelni muzycznej edukacji w zakresie praktykowania muzyki tradycyjnej (instrument, śpiew, taniec)	1	władze Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach	powołanie w strukturach AM w Katowicach podyplomowych studiów muzyki tradycyjnej

Rekomendacje operacyjne

Lp.	Rekomendacja	Klasa rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia
1.	utrzymanie i finansowanie programów IMIT Szkoła Mistrzów Tradycji i Szkoła Budowy Instrumentów Ludowych	3	MKiDN	pilne zatwierdzenie budżetu na działalność Pracowni Muzyki Tradycyjnej IMIT

Rekomendacje horyzontalne – związane z długofalowymi procesami, wieloletnimi programami, tendencjami

Rekomendacje operacyjne – konkretne projekty do realizacji w ciągu najbliższych 12 miesięcy

Rekomendacja – zwięzła i jednoznaczna; można powołać się na zewnętrzne źródła informacji (np. przeprowadzone badania)

Klasa rekomendacji – klasa odpowiadająca klasyfikacji z systemu rekomendacji (1 – pilna i ważna, 2 – pilna lub ważna, 3 – bieżąca)

Adresat rekomendacji – instytucja (instytucje, osoby) odpowiedzialna za wdrożenie rekomendacji.

Sposób wdrożenia – syntetyczne przedstawienie sposobu wdrożenia rekomendacji.